

KONKURS HISTORYCZNY **PATRIA NOSTRA 2017**

TEMATY PRAC KONKURSOWYCH - MAZOWSZE

1 – 7 stycznia

1 I 1919r. Pociąg pancerny „Poznańczyk” bierze udział w zdobyciu Krotoszyna podczas Powstania Wielkopolskiego.

6 I 1919r. Wyzwolenie całego Poznania podczas Powstania Wielkopolskiego.

6 I 1919r. Bitwa o Ławicę podczas Powstania Wielkopolskiego, w wyniku bitwy w ręce Polaków trafił sprzęt wartości 200 milionów marek niemieckich, będący największym łupem wojenny w dziejach polskiego oręża.

8 – 14 stycznia

9 I 1797r. W Mediolanie gen. Jan Henryk Dąbrowski podpisał umowę z nowo powstałym rządem Republiki Lombardzkiej o tworzeniu na jej terenie pod protekcją Napoleona Legionów Polskich.

9 I 1944r. Powstaje Rada Jedności Narodowej.

11 I 1924r. Uchwalenie przez sejm ustawy o naprawie Skarbu Państwa i reformie walutowej, której autorem był Władysław Grabski – premier i minister skarbu.

15 – 21 stycznia

15 I 1938r. Wodowanie polskiego torpedowego okrętu podwodnego ORP „Orzeł” w holenderskiej stoczni De Schelde we Vlissingen.

20 I 1924r. Ustanowienie statutu Banku Polskiego i nadanie mu wyłącznego prawa emisji banknotów.

21 I 1919r. Komisariat Naczelnej Rady Ludowej ustala rotę przysięgi Armii Wielkopolskiej.

22 – 28 stycznia

25 I 1919r. Podczas posiedzenia Rady Ministrów odrodzonego państwa polskiego, pod przewodnictwem premiera Ignacego Jana Paderewskiego, podjęto decyzję o utworzeniu Państwowych Zakładów Graficznych, w latach dwudziestych zakłady przekształcono w spółkę akcyjną o nazwie Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych.

27 I 1793r. Drugi rozbiór Polski: w Kargowej na ziemi lubuskiej polska kompania piechoty obsadziła ratusz i otworzyła ogień do wkraczającego do miasta batalionu pruskiego, przeciwstawiając się zajmowaniu przez Prusaków ziem polskich.

28 I 1905r. Wybuch strajku szkolnego w zaborze rosyjskim. Po upadku powstania styczniowego szkolnictwo pełniło ważną rolę w systemie rusyfikacji ziem zaboru rosyjskiego.

29 stycznia – 4 luty

29 I 1917r. Założono Bank Polski Królestwa Polskiego.

30 I 1644r. W bitwie pod Ochmatowem wojska polskie pod wodzą hetmana Stanisława Koniecpolskiego i księcia Jeremiego Wiśniowieckiego pokonały Tatarów pod wodzą Tuhaj-beja.

1 II 1411r. Koniec Wielkiej Wojny z Zakonem Krzyżackim i I Pokój Toruński (Bitwa pod Grunwaldem to oddzielny temat) .

5 – 11 luty

7 II 1939r. Do portu w Gdyni wpływa ORP „Orzeł” nowoczesny okręt podwodny zbudowany z pieniędzy zebranych przez społeczeństwo.

10 II 1919r. Otwarcie pierwszego posiedzenia Sejmu Ustawodawczego – jednoizbowego organu parlamentarnego wybranego dla uchwalenia konstytucji II Rzeczypospolitej.

10 II 1920r. gen. Józef Haller dokonał symbolicznych zaślubin Polski z Morzem Bałtyckim, tym samym potwierdzono wykonanie jednego z punktów postanowień traktatu wersalskiego, przyznającego Polsce 140-kilometrowy odcinek wybrzeża.

12 – 18 luty

12 II 1798r. W Petersburgu zmarł ostatni król Rzeczypospolitej, Stanisław August Poniatowski

14 II 1942r. Powstanie Armii Krajowej. Rozkaz Naczelnego Wodza, generała Władysława Sikorskiego, nie oznaczał jedynie przemianowania Związku Walki Zbrojnej, lecz powołanie Armii Krajowej - integralnej części Polskich Sił Zbrojnych. Połączyła ona szereg organizacji bojowych, w tym ZWZ.

16 II 1919r. Wyznaczenie linii demarkacyjnej na terenie Wielkopolski na mocy rozejmu w Trewirze, zakończenie Powstania Wielkopolskiego.

19 – 25 luty

22 II 1931r. Rocznica pierwszego objawienia Pana Jezusa Św. s. Faustynie Kowalskiej – Postać Św. Faustyny

24 II 1928r. Powstaje polska Biblioteka Narodowa w Warszawie – instytucja kultury gromadząca książki, periodyki, publikacje elektroniczne i audiowizualne wydawane na terenie Polski oraz polonika zagraniczne.

25 II 1831r. Bitwa pod Olszynką Grochowską. Tego dnia rozegrała się bodajże najkrwawsza bitwa Powstania Listopadowego. Czterdziestotysięczne wojsko polskie dowodzone przez generała Józefa Chłopickiego starło się z sześćdziesięcioletnią armią rosyjską pod wodzą feldmarszałka Iwana Dybicza odnosząc zwycięstwo.

26 luty – 4 marzec

29 II 1768 r. Zawiązanie konfederacji barskiej, zbrojnego związku szlachty polskiej powstałego by bronić wiary katolickiej i niepodległości Rzeczypospolitej, skierowany przeciwko Imperium Rosyjskiemu i królowi Stanisławowi Augustowi Poniatowskiemu.

26 II 1927r. Napisany w 1797 roku przez Józefa Wybickiego „Mazurek Dąbrowskiego” został uznany polskim hymnem narodowym. Okólnik, który ogłaszał zmodyfikowaną wersję tej pieśni jednym z symboli państwowych, wydało Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

1 III 1938r. Śmierć Władysława Grabskiego – autora reformy walutowej, polityka Narodowej Demokracji, ministra skarbu, dwukrotnego premiera II RP.

5 – 11 marzec

7 III 1920r. Rozkazem Wodza Naczelnego gen. Józefa Piłsudskiego utworzono związek operacyjny Wojska Polskiego – 1 Armię podczas wojny polsko – bolszewickiej;

9 III 1919r. Utworzenie stanowiska Szefa Lotnictwa Polowego przy Naczelnym Dowództwie Wojska Polskiego, pierwszym szefem został kpt. Julian Słoniewski;

9 III 1652r. Data wykorzystania po raz pierwszy zasady liberum veto na Sejmie.

12 – 18 marzec

13 III 1940r. We wsi Gałki Krzczonowskie twórca i dowódca Oddziału Wydzielonego Wojska Polskiego, mjr Henryk Dobrzański „Hubal” otrzymał rozkaz demobilizacji wydany przez Komendanta Związku Walki Zbrojnej, płk Stefana Roweckiego. Pomimo tego niezłomny dowódca nie złożył broni i z pozostałymi przy nim 70 podkomendnymi kontynuował walkę.

17 III 1863r. Powstanie styczniowe: zwycięstwo powstańców w bitwie pod Chrobrzem.

18 III 1863r. Powstańcza armia gen. Mariana Langiewicza odniosła swoje ostatnie zwycięstwo nad carskimi wojskami. Całodzienna bitwa pod Grochowiskami była jedną z największych i najbardziej krwawych batalii doby Powstania Styczniowego. Kluczową dla jej przebiegu okazała się nieugięta postawa elitarnego i dobrze uzbrojonego oddziału żuawów śmierci, dowodzonego przez Francuza Franciszka Rochebrune'a.

19 – 25 marzec

20 III 1942r. Na murach Warszawy po raz pierwszy pojawia się znak „Polski Walczącej”.

24 III 1942r. Rozpoczyna się pierwszy etap ewakuacji Armii Polskiej ze Związku Sowieckiego, do XI 1942r. wysłano do Iranu ponad 115 tys. Osób.

24 III 2005r. W wieku 106 lat umiera ostatni powstaniec wielkopolski porucznik Jan Rzepa.

26 marzec – 1 kwietnia

26 III 1908r. Pierwsze tramwaje elektryczne na ulicach Warszawy.

26 III 1943r. Akcja pod Arsenalem.

1 IV 1656r. Król Jan Kazimierz składa śluby w katedrze we Lwowie: Najświętsza Maryja Pana zostaje ogłoszona Królową Korony Polskiej. Potop Szwedzki.

2 – 8 kwietnia

2 IV 1940r. Przebywający na emigracji w Paryżu Naczelny Wódz gen. Władysław Sikorski wydał rozkaz utworzenia Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich. Formowanie oddziału rozpoczęło u boku wojsk francuskich w Homs na terenie dzisiejszej Syrii. Dowódcą brygady został płk Stanisław Kopański.

4 IV 1940r. Mord w Katyniu

5 IV 1883r. Profesorowie Uniwersytetu Jagiellońskiego, Zygmunt Wróblewski i Karol Olszewski jako pierwsi na świecie dokonali skroplenia tlenu.

9 – 15 kwietnia

10 IV 1864r. Powstanie styczniowe: dyktator powstania Romuald Traugutt został aresztowany przez rosyjską policję.

11 IV 1775r. I rozbiór Polski: w Warszawie zakończył obrady Sejm Rozbiorowy, który zatwierdził traktat podziałowy.

14 V 1924r. Prezydent RP Stanisław Wojciechowski wydał rozporządzenie o wycofaniu z obiegu marki polskiej i zastąpieniu jej złotym. W tym celu powołano Bank Polski, jako emitenta nowej waluty. Wprowadzenie złotego było elementem reform przeprowadzonych przez rząd Władysława Grabskiego. W ich wyniku II RP po okresie hiperinflacji osiągnęła stabilizację gospodarczą.

16 – 22 kwietnia

18 IV 1927r. W katedrze gnieźnieńskiej odbyła się koronacja Bolesława I Chrobrego na pierwszego króla Polski.

21 VII 1831r. Powstanie listopadowe: w bitwie pod Sokołowem Podlaskim szwadron kawalerii polskiej z 1. pułku ułanów rozbił rosyjski oddział strzelców konnych.

22 VII 1920r. Założono Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie.

23 - 29 kwietnia

28 IV 1924r. Rozpoczęcie działalności przez Bank Polski SA, posiadający wyłączne prawo emisji biletów bankowych, będących prawnym środkiem płatniczym.

29 IV 1924r. Wycofanie z obiegu marki polskiej i zastąpienie jej złotym polskim.

27 IV 1924r. Powstanie Ligi Morskiej i Rzecznej - polskiej organizacji społecznej stawiającej sobie za cel propagowanie zagadnień morskich wśród społeczeństwa polskiego.

30 kwietnia – 6 maja

4 V 1863r. Powstanie styczniowe: w nocy z 4 na 5 maja oddział Ignacego Mystkowskiego urządził pod Stokiem zasadzkę na wojska carskie, odnosząc jedno z największych polskich zwycięstw podczas powstania.

3 V 1791r. Uchwalenie Konstytucji 3 maja

6 V 1921r. W Kolbuszowej w rodzinie inteligenckiej przyszedł na świat późniejszy bohater książki Aleksandra Kamińskiego "Kamienie na szaniec", harcmistrz, członek Szarych Szeregów i dowódca Hufca "Południe" Warszawskich Grup Szturmowych, Jan Bytnar "Rudy". Jego pseudonimem nazwano 2 kompanię legendarnego powstańczego Batalionu "Zośka".

7 – 13 maja

11 V 1944r. Odczytanie żołnierzom II Korpusu Polskiego rozkazu gen. Władysława Andersa przed bitwą o Monte Cassino.

12 V 1944r. Początek walk Polaków o wzgórze Monte Cassino.

12 V 1970r. Śmierć gen. Władysława Andersa w Londynie, w rocznicę bitwy o Monte Cassino, zgodnie ze swoją ostatnią wolą został pochowany na Polskim Cmentarzu Wojennym na Monte Cassino wśród swoich żołnierzy.

14 – 20 maja

16 V 1657r. Ks. Andrzej Bobola został w okrutny sposób zamęczony na śmierć przez Kozaków w rzeźni w Janowie Poleskim.

17/18 V 1944r. Powstanie polskiej pieśni wojkowej - „Czerwone maki na Monte Cassino” - związanej z bitwą o Monte Cassino, słowa napisał Feliks Konarski, a muzykę skomponował Alfred Schütz.

18 V 1920r. W Wadowicach urodził się Karol Józef Wojtyła drugi syn Karola Wojtyły i Emilii z Kaczorowskich. W wieku 58 lat 16 października 1978 roku został wybrany papieżem i przyjął imię Jan Paweł II. Podczas swojego wyjątkowego, trwającego dwadzieścia siedem lat pontyfikatu odbył ponad sto podróży zagranicznych docierając do wiernych na wszystkich zamieszkałych kontynentach.

21 – 27 maja

25 V 1543r. Zmarł Mikołaj Kopernik

25 V 1948r. Mord na rotmistrzu Witoldzie Pileckim. 25 maja 1948 r. z wyroku komunistycznego sądu został zamordowany rtm. Witold Pilecki " bohater oporu przeciwko dwóm totalitaryzmom.

26 V 1941r. Konrtorpedowiec ORP „Piorun” stoczył bitwę z niemieckim pancernikiem „Bismarck”. Polska jednostka wiążąc przez godzinę siły wroga pozwoliła na jego osaczenie i dzień później zatopienie przez alianckie okręty. Jak opisywał to nierówne starcie Jerzy Pertka mały kontrtorpedowiec polski walczy z najpotężniejszym podówczas pancernikiem świata. [...] porównanie, które może najwięcej mówi: salwa burtowa „Pioruna” ważyła 132kg, salwa zaś najcięższej i średniej artylerii „Bismarcka” z górą 8000 kg, a więc przeszło sześćdziesiąt razy więcej.

28 maja – 3 czerwca

28 V 1941r. Do niemieckiego obozu koncentracyjnego Auschwitz został przywieziony franciszkanin Św. Maksymilian Maria Kolbe. Aby ratować swojego współwięźnia dobrowolnie wybrał śmierć głodową. Zmarł 14 VIII 1941 r.

29 V 1932r. Prezydent RP, Ignacy Mościcki i Maria Skłodowska-Curie dokonali uroczystego otwarcia Instytutu Radowego w Warszawie. Był to pierwszy tak nowoczesny ośrodek walki z rakiem w Polsce i jeden z najnowocześniejszych w Europie. Instytutowi nadano imię polskiej noblistki, która była inicjatorką i wielką zwolenniczką jego budowy.

3 VI 1917r. W Wersalu w wyniku zabiegów Romana Dmowskiego i Ignacego Paderewskiego premierzy Francji, Wielkiej Brytanii i Włoch proklamowali odtworzenie zjednoczonej, posiadającej dostęp do morza i niepodległej Polski.

4 – 10 czerwca

4 VI 1960r. Umiera Generał Józef Haller

4 VI 1917r. Z inicjatywy Romana Dmowskiego powstaje polska ochotnicza formacja wojskowa – Armia Polska we Francji, zwana też Błękitną Armią;

8 VI 1987r. Na lotnisku Warszawa-Okęcie rozpoczęła się III pielgrzymka Ojca Świętego Jana Pawła II do Ojczyzny. Dwie poprzednie wizyty, w 1979 i 1983 roku, również miały miejsce w czerwcu. Za każdym razem Papieża Polaka witały miliony rodaków pragnących świadectwa prawdy i wsparcia duchowego, tak potrzebnego w czasach PRL.

11 – 17 czerwca

14 VI 1932r. W odpowiedzi na antypolską politykę senatu Wolnego Miasta Gdańska na redę gdańskiego portu wpłynął polski niszczyciel ORP „Wicher”. W ten sposób na polecenie marszałka Józefa Piłsudskiego jego załoga zmanifestowała prawa okrętów RP do użytkowania tego portu. Akt ten wymógł na gdańszczanach zmianę ich dotychczas negatywnego względem Polski stanowiska.

14 VI 1634r. Rzeczpospolita Obojga Narodów i Carstwo Rosyjskie zawarły pokój wieczysty w Polanowie kończący wojnę smoleńską (1632-1634), a w praktyce podsumowujący wojny polsko-rosyjskie toczony w I poł. XVII wieku.

17 VI 1793r. W Grodnie rozpoczęły się obrady ostatniego sejmiku I Rzeczypospolitej. W jego trakcie, pod silną presją wojsk carskich, zatwierdzono traktat drugiego rozbiór Polski.

18 – 24 czerwca

20 VI 1793r. W Surochowie urodził się jeden z najbardziej popularnych polskich komediopisarzy, poeta i bajkopisarz, Aleksander Fredro. W młodości w trakcie wojen napoleońskich zgodnie z rodzinnymi tradycjami patriotycznymi walczył w szeregach wojska Księstwa Warszawskiego za co został odznaczony Virtuti Militari i Legią Honorową. Jako artysta pozostawił po sobie tak znane komedie jak „Zemsta”, „Śluby panieńskie”, czy też „Damy i huzary” oraz bajki „Paweł i Gawel” i „Małpa w kąpielu”.

20 VI 1940r. W podwarszawskich Palmirach Niemcy rozpoczęli masową egzekucję więźniów z Pawiaka. W jej trakcie zamordowano aż 358 osób, wśród których były 82 kobiety. Była to największa z przeprowadzonych w tym miejscu egzekucji. Pośród zamordowanych znaleźli się wybitni przedstawiciele polskiej kultury, intelektualiści, politycy i sportowcy. Mord przeprowadzono w ramach tzw. Nadzwyczajnej Akcji Pacyfikacyjnej, nazywanej też Akcją AB, wymierzonej przeciw polskim elitom.

24 VI 1838r. W Krakowie urodził się najwybitniejszy polski malarz historyczny Jan Matejko.

25 czerwca – 1 lipca

29 VI 1941r. W Nowym Jorku zmarł jeden z najwybitniejszych polskich pianistów i mężów stanu, kompozytor i polityk Ignacy Jan Paderewski. Naczelnny Wódz gen. Władysław Sikorski wydał rozkaz, w którym napisał: zasługi Jego dla Sprawy Polskiej były niezmierzone. Sprawie tej oddał talent genialnego artysty. Zdobyte tym talentem sławę, cały swój osobisty urok i autorytet, cały majątek i cały wysiłek swego płomiennego i niezłomnego serca oddał na usługi Polski.

1 VII 1569r. Na sejmie w Lublinie podpisano akt unii pomiędzy Koroną Królestwa Polskiego i Wielkim Księstwem Litewskim. Umowa ta zastąpiła dotychczasową unię personalną, unię realną. Od tej pory oba państwa miały wspólnego monarchę, herb, sejm, politykę zagraniczną i obronną. Unia Lubelska zapoczątkowała istnienie Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

1 VII 1928r. Rozpoczęcie działalności państwowego przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”.

2 – 8 lipca

2 VII 1811r. Pieniądz papierowy w Księstwie Warszawskim. Nadano mu dekretem nazwę „Kassowy bilet Xięstwa Warszawskiego” o nominałach 1, 2 i 5 talarów.

3 VII 1943r. Dzień przed swoją tragiczną śmiercią w katastrofie lotniczej Premier RP i Naczelnny Wódz gen. Władysław Sikorski wziął udział w konferencji prasowej dla zagranicznych dziennikarzy w Kairze. W jej trakcie zadeklarował, że osobiście będzie dowodził pierwszymi oddziałami Armii Polskiej, które wkroczą do ojczyzny.

4 VII 1610r. Pod Kłuszynem hetman polny koronny Stanisław Żółkiewski rozgromił przeważające siły rosyjsko-szwedzkie. Zwycięstwo to otworzyło jego wojskom drogę do Moskwy i umożliwiło zajęcie Kremla.

9 – 15 lipca

09 VII 1521r. W Krakowie w wawelskiej katedrze na Wieży Zygmuntońskiej zawieszono Dzwon Zygmunta. Został wykonany na zamówienie króla Zygmunta I Starego przez pochodzącego z Norymbergi ludwisarza Hansa Behama. Aż do 1999 roku był największym dzwonem w Polsce.

14 VII 1944r. W Moskwie Józefa Stalin wydał rozkaz dotyczący traktowania żołnierzy Armii Krajowej na terenach zajmowanych przez Sowiećów. Nakazywał w nim, aby *w żadne stosunki z tymi oddziałami nie wchodzić. Natychmiast po stwierdzeniu ich obecności ich stan osobowy rozbrajać i kierować do specjalnie utworzonych punktów zbomych dla kontroli. W przypadku stawienia oporu przez oddziały polskie użyć wobec nich siły zbrojnej.*

15 VII 1410r. Na polach Grunwaldu wojska polsko-litewsko-ruskie, dowodzone przez króla Władysława Jagiełłę, pokonały siły Zakonu Krzyżackiego wspierane przez kwiat rycerstwa zachodnioeuropejskiego.

16 – 22 lipca

17/18 VII 1944r. Bitwa o Anconę, udział w walkach biorą żołnierze II Korpusu Polskiego pod dowództwem gen. Władysława Andersa.

19 VII 1920r. Hrabia Pál Teleki został po raz pierwszy desygnowany na premiera Królestwa Węgier. Jedną z pierwszych inicjatyw utworzonego przez niego rządu było podjęcie decyzji o wysłaniu na własny koszt bezpłatnej pomocy wojskowej dla pogrążonej w wojnie z Rosją Bolszewicką Polski. Niezbędna amunicja, karabiny oraz sprzęt polowy dotarły do Skierniewic w przededniu Bitwy Warszawskiej i pomogły odmienić losy wojny.

20 VII 1797r. Pierwsze wykonanie „Mazurka Dąbrowskiego”

23 – 29 lipca

23 VII 1944r. Ze Lwowa została nadana nieszyfrowana depesza: *Żołnierze Armii Krajowej walczą o Lwów. Z pieśnią o Wolnej Polsce idą w bój mężczyźni, kobiety i dzieci. Włosy się jeżą na głowie na widok ataku naszych na lufy niemieckich karabinów maszynowych. [...] Chłopczy ze Lwowa są godni żołnierzy spod Monte Cassino [...].*

24 VII 1919r. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej powołał Policję Państwową – instytucję, która zorganizowana i szkolona na wzór wojskowy, miała być jedyną i jednolitą organizacją bezpieczeństwa na terenie całego państwa polskiego.

24 VII 1919r. Utworzenie Policji Państwowej. Odzyskanie przez Polskę niepodległości w 1918 r. postawiło przed elitami rządowymi szereg niecierpiących zwłoki problemów. Sprawne zorganizowanie służb porządkowych, które chroniłyby obywateli i dopiero co przywróconą państwowość, było jednym z priorytetowych zadań.

30 lipca – 5 sierpnia

30 VII 1941r. W Londynie podpisano układ Sikorski – Majski, który stał się podstawą nawiązania stosunków dyplomatycznych między ZSRR a rządem polskim na uchodźstwie, układ przewidywał również budowę armii polskiej w Związku Radzieckim pod polskim dowództwem.

05 VIII 1772r. Pierwszy rozbiór Polski

2 VIII 1944r. Zdobyte przez powstańców warszawskich gmachu Polskiej Wytworni Papierów Wartościowych oraz budynku mieszkalnego jej pracowników, PWPW pozostawała w rękach powstańczych do 28 VIII 1944r..

6 – 12 sierpnia

6 VIII 1914r. Pierwsza kompania kadrowa przekroczyła granicę zaboru rosyjskiego i wkroczyła na teren Królestwa Polskiego w celu rozpoczęcia walki o wolność kraju. Z tej okazji jej dowódca Tadeusz Kasprzycki „Zbigniew” powiedział do swoich żołnierzy: *Weszliśmy do Królestwa jako pierwszy od 1931 oddział wojska polskiego.*

6 VIII 1942r. W niemieckiej komorze gazowej w Treblince został zabity pedagog, lekarz, pisarz i znany obrońca praw dzieci, Janusz Korczak. Był założycielem działającego przez trzydzieści lat w Warszawie, nowatorskiego Domu Sierot. Swoim podopiecznym pozostał wierny do samego końca. Pomimo oferowanej możliwości ucieczki, został wywieziony z warszawskiego getta wraz z dziećmi i swoimi współpracownikami do obozu zagłady.

09 VIII 1382r. Książę Władysław Opolczyk funduje klasztor na Jasnej Górze.

13 – 19 sierpnia

14 VIII 1920r. Śmierć kapelana Wojska Polskiego – ks. Ignacego Skorupki w bitwie pod Ossowem.

16 VIII 1914r. Utworzenie przy armii Austro – Węgierskiej Legionów Polskich.

16 VIII 1920r. Początek kontruderzenia wojsk polskich na tyły Frontu Zachodniego wojsk bolszewickich walczących o Warszawę (kontruderzenie znad Wieprza) przeprowadzony przez Naczelnego Wodza Józefa Piłsudskiego.

20 – 26 sierpnia

23 VIII 1919r. O wczesnych godzinach porannych członkowie Polskiej Organizacji Wojskowej rozpoczęli powstanie sejneńskie. Jego celem było przyłączenie spornych z Litwą terenów do Polski. Po kilku dniach walk powstańców dowodzonych przez por. Adama Rudnickiego wsparło Wojsko Polskie. W ich wyniku wojsko litewskie zostało ostatecznie zmuszone do wycofania się, a ziemia sejneńska znalazła się w granicach II Rzeczypospolitej.

24 VIII 1675r. Król Jan III Sobieski pokonał blisko dwukrotnie liczniejsze wojska Tatarskie pod Lesienicami nieopodal Lwowa.

26 VIII 1943r. Oddział Narodowych Sił Zbrojnych zlikwidował w zasadzce dowódcę niemieckiej 174 Dywizji Rezerwowej, gen. Kurta Rennera. Akcję przygotował ze swoim oddziałem Tomasz Wójcik „Tarzan”. Kurt Renner był najwyższym stopniem niemieckim oficerem zlikwidowanym przez zbrojne ramię polskiego podziemia.

27 sierpnia – 2 września

28 VIII 1932r. W Berlinie zakończyły się Międzynarodowe Zawody Samolotów Turystycznych Challenge 1932. Choć faworytami byli gospodarze to po pierwsze miejsce sięgnęli Franciszek Żwirko i Stanisław Wigura. Zwycięska załoga wystartowała na specjalnie skonstruowanym na potrzeby zawodów polskim samolocie turystyczno-sportowym RWD-6. W rocznicę tego sukcesu obchodzone jest Święto Lotnictwa Polskiego.

31 VIII 1939r. Ostatnie niemieckie ultimatum dla Polski. Prowokacja gliwicka

02 IX 1945r. W Warszawie utworzono Zrzeszenie Wolność i Niezawisłość, które było najliczniejszą konspiracją organizacją niepodległościową w Polsce po zakończeniu II wojny światowej. Na czele WiN-u stali kolejni prezesi Zarządu Głównego, którzy pełnili swoje obowiązki do momentu aresztowania przez komunistyczny aparat represji: płk Jan Rzepecki do listopada 1945 roku, płk Franciszek Niepokólczycki do października 1946 roku, ppłk Wincenty Kwieciński do stycznia 1947 roku oraz ppłk Łukasz Ciepliński do listopada 1947 roku. W rocznicę zamordowania ostatniego z nich obchodzony jest Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych.

3 – 9 września

4 IX 1809r. W Krzemieńcu na Wołyniu przyszedł na świat jeden z najwybitniejszych polskich twórców romantyzmu, Juliusz Słowacki. Po ukończeniu studiów prawniczych przeniósł się do Warszawy, w której przeżył Powstanie Listopadowe. W jego trakcie dzięki napisanym utworom zyskał sławę pierwszego poety insurekcji. Jeszcze w trakcie powstania udał się na emigrację, na której stworzył swoje najwybitniejsze dramaty „Konrada”, „Balladynę”, czy też „Lillę Wenedę”, a także liczne wiersze i poematy. Wraz ze swoim antagonistą Adamem Mickiewiczem został uznany za wieszcz narodowego.

07 IX 1939r. Kapitulacja Westerplatte. Westerplatte broni się nadal! – te słowa wypowiedane przez spikera Polskiego Radia podczas pierwszych wrześniowych dni 1939 roku dodawały otuchy nie tylko polskim żołnierzom walczącym z wojskami niemieckimi na froncie, ale także całemu społeczeństwu II Rzeczypospolitej.

09 IX 1475r. Ukazał się pierwszy druk w języku polskim.

10 – 16 września

10 IX 1770r. Konfederacja barska: rozpoczęła się obrona Jasnej Góry przed wojskami rosyjskimi..

12 IX 1924r. gen. Władysław Sikorski (ówczesny minister spraw wojskowych) wydaje rozkaz o utworzeniu Korpusu Ochrony Pogranicza.

14 IX 1947r. We wsi Okopy na Podlasiu przyszedł na świat przyszły kapelan „Solidarności” i męczennik, ksiądz Jerzy Popiełuszko. Jego rodzice Władysław i Marianna z Gniedziejków prowadzili gospodarstwo rolne. To oni wpoili przyszłemu błogosławionemu religijność, poszanowanie dla prawdy oraz miłość do ojczyzny. Ksiądz Jerzy przez całe życie pozostał wierny tym wartościom.

17 – 23 września

17 IX 1939 r. Ok. godziny 6:00 wojska sowieckie rozpoczęły agresję na Polskę. Pomimo miażdżącej przewagi wroga polskie oddziały Korpusu Ochrony Pogranicza podjęły walkę, w ramach której stoczyły szereg bitew i potyczek z Armią Czerwoną.

18 IX 1944r. Nad powstańczą Warszawę przybyło 107 amerykańskich ciężkich bombowców Boeing B-17 Flying Fortress. W trakcie lotu wykonanego w ramach operacji „Frantic VII” samoloty zrzuciły dla Powstańców ponad 1200 zasobników z bronią, amunicją, lekarstwami i jedzeniem. Był to największy i jednocześnie jedyny dzienny zrzut wykonany przez alianckie lotnictwo. Ta cenna, jednak bardzo spóźniona, operacja była pierwszą i ostatnią akcją udzielenia pomocy przez amerykańskich lotników. Niestety na skutek wysokiego pułapu dokonywania zrzutu Powstańcy zdolali podjąć jedynie niewielką liczbę zrzuconych zasobników.

21 IX 1939r. Strzegący dostępu do Warszawy 1. batalion 30. Pułku Strzelców Kaniowskich powstrzymał w rejonie wsi Placówka i Młocin zaciekle natarcia przeważających sił niemieckich. Wiążąc przez kilka godzin oddziały wroga umożliwił wojskom gen. Tadeusza Kutrzeby przebicie się do oblężonej stolicy. W trakcie krwawych walk poległ dowódca batalionu mjr Bronisław Kamiński, jego oficerowie oraz ponad 500 żołnierzy.

24 - 30 września

24 IX 1821r. W wsi Laskowo Głuchy koło Wyszkowa przyszedł na świat jeden z polskich wieszczów narodowych Cyprian Kamil Norwid. W wieku 21 lat opuścił kraj i całe swoje dorosłe życie tworzył na obczyźnie. Jego twórczość wymykała się z przyjętych kanonów i wyprzedzała swoje czasy. Choć najczęściej kojarzony jest z poezją to jego działalność miała znacznie szersze ramy. Tworzył jako prozaik, dramaturg, rzeźbiarz, malarz i rysownik.

26 IX 1926r. Powstanie Polskich Kolei Państwowych.

27 IX 1605r. Hetman polny litewski Jan Karol Chodkiewicz przy pomocy husarii rozgromił ponad trzykrotnie liczniejsze oddziały szwedzkie pod Kircholmem. Victoria ta będąca jednym z największych sukcesów militarnych I Rzeczypospolitej rozślawiła imię wodza na całym ówczesnym świecie.

1 – 7 października

3 X 1654r. Wykorzystując osłabienie Rzeczypospolitej Obojga Narodów wyniszczającymi walkami powstania Chmielnickiego armia rosyjska zdobyła Smoleńsk. Po blisko trzymiesięcznym oblężeniu wojska Aleksego I Michajłowicza zmusiły załogę twierdzy do kapitulacji. Utrata Smoleńska przez Rzeczpospolitą była bezpowrotna, a stan ten został usankcjonowany w 1667 roku postanowieniami rozejmu w Andruszowie.

5 X 1938r. Eksperymentalna audycja telewizyjna.

6 X 1788r. Na Zamku Królewskim w Warszawie rozpoczęły się obrady sejmu, który przeszedł do historii pod nazwą Sejm Wielki lub Czteroletni. Jego głównym celem było zreformowanie i uzdrowienie państwa, które stało przed widmem utraty suwerenności. Największym osiągnięciem sejmu było uchwalenie w 1791 roku Konstytucji 3 maja. Historycznym obradom przewodniczyli marszałkowie Stanisław Małachowski i Kazimierz Nestor Sapieha.

8 – 14 października

9 X 1683r. Niespełna miesiąc po victorii wiedeńskiej „Lew Lechistanu”, król Jan III Sobieski po raz drugi rozgromił wojska tureckie w decydującej bitwie pod Parkanami (dzisiejsze Štúrovo). Armia Kary Mehmeda Paszy została najpierw związana walką na lewym skrzydle wojsk polsko-cesarskich przez hetmana Stanisława Jabłonowskiego, a następnie jazda prawego skrzydła dowodzonego przez Hieronima Lubomirskiego podjęła próbę odcięcia Turków od mostu na Hronie, który stanowił dla nich jedyną drogę odwrotu. Tureckie wojska rzuciwszy się do ucieczki uległy kompletnemu rozbiciu ponosząc większe straty niż pod Wiedniem.

11 X 1830r. W warszawskim Teatrze Wielkim Fryderyk Chopin zagrał pożegnalny koncert z okazji planowanego wyjazdu z kraju. Był to jednocześnie ostatni koncert wirtuoza w Polsce, do której już nigdy nie zdołał powrócić.

14 X 1773r. Na wniosek króla Stanisława Augusta Poniatowskiego Sejm Rzeczypospolitej powołał Komisję Edukacji Narodowej. Była to pierwsza państwowa instytucja oświatowa w całej Europie. Jej celem było przeprowadzenie ogólnonarodowej reformy oświaty oraz przejęcie szkolnictwa kierowanego dotąd przez rozwiązany w 1773 roku zakon jezuitów. Pierwszym prezesem KEN został biskup wileński Ignacy Jakub Massalski.

15 – 21 października

15 X 1817 r. Umiera Tadeusz Kościuszko.

16 X 1978r. W Watykanie, ku zaskoczeniu całego świata, biskupi zebrani na konklawe wybrali arcybiskupa krakowskiego, kardynała Karola Wojtyłę na zwierzchnika Kościoła katolickiego. Był to pierwszy od 455 lat papież nie pochodzący z Włoch i pierwszy w historii Polak, który zasiadł na tronie stolicy Piotrowej. Jako Jan Paweł II walczył przyczynił się do upadku komunistycznego zniewolenia Europy Środkowo-Wschodniej. Pielgrzymując umacniał w wierze ludzi na całym świecie. Wprowadził Kościół w drugie tysiąclecie. Jednocześnie jako wierny syn polskiej ziemi zawsze pozostawał dla swoich rodaków opiekunem, podporą i nauczycielem.

19 X 1984r. Porwanie księdza Jerzego Popiełuszki . Ksiądz Jerzy Popiełuszko od sierpnia 1980, kiedy to towarzyszył strajkującym robotnikom Huty Warszawa, związany był z "Solidarnością". W stanie wojennym szybko stał się celem ataków komunistycznej propagandy i SB.

22 – 28 października

25 X 1918r. Powołanie przez Radę Regencyjną gen. Tadeusza Rozwadowskiego na pierwszego szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego.

26 X 1956r. Po ponad trzech latach internowania przez komunistyczne władze uwolniony został Prymas Polski Stefan Wyszyński. W trakcie odosobnienia kardynał był przetrzymywany kolejno w Rywałdzie, Stoczku, Prudniku i Komańczy. Jako więzień był inwigilowany i podsłuchiwany. Starano się też kardynała na różne sposoby złamać psychicznie. Warunki, w których był przetrzymywany przyczyniły się do rozwoju choroby nerek i reumatyzmu.

27 X 1991r. W Polsce odbyły się pierwsze po II wojnie światowej, w pełni wolne i demokratyczne wybory parlamentarne. W ich wyniku z nieznaczną przewagą zwyciężyła Unia Demokratyczna, która zdobyła 62 mandaty poselskie. Tuż za nią uplasował się postkomunistyczny Sojusz Lewicy Demokratycznej z 60 miejscami w parlamencie. Łącznie w Sejmie zasiedli przedstawiciele, aż 24 ugrupowań politycznych.

29 października – 4 listopada

1 XI 1918 r. Powstaje Związek Harcerstwa Polskiego łączący wszystkie wcześniej działające organizacje harcerskie i skautowe, organizacja podkreślająca swoje patriotyczne i wychowawcze cele.

1 XI 1933r. Przeniesienie warszawskiego portu lotniczego na Okęcie. Na początku XX wieku lotnisko w Warszawie znajdowało się na Polu Mokotowskim.

2 XI 1925r. W Warszawie pod kolumnadą Pałacu Saskiego złożono zwłoki bezimiennego polskiego żołnierza poległego w 1918 roku, ekshumowane i przewiezione z Cmentarza Obrońców Lwowa. Nowe miejsce pochówku nazwane Grobem Nieznanego Żołnierza zostało zaprojektowane przez artystę Stanisława Ostrowskiego.

5 – 11 listopada

7 XI 1867r. W Warszawie przyszła na świat wybitna uczona w zakresie fizyki i chemii Maria Skłodowska. Po wyjeździe do Paryża i poślubieniu francuskiego fizyka Pierre'a Curie prowadziła wraz z nim prace badawcze, które zaowocowały odkryciem dwóch nowych pierwiastków: polonu i radu. Za intensywne badania małżonkowie zostali wraz z Henrim Becquerelem nagrodzeni Nagrodą Nobla z fizyki. Maria Skłodowska-Curie powtórnie otrzymała Nagrodę Nobla w dziedzinie chemii, tym samym zostając jedyną kobietą-uczoną dwukrotnie wyróżnioną przez noblowską komisję. Była również pierwszą kobietą profesorem wykładającym na paryskiej Sorbonie.

09 XI 1939r. Przebywający na uchodźstwie w Paryżu premier rządu RP i Naczelnny Wódz gen. Władysław Sikorski odznaczył miasto Warszawę najwyższym polskim odznaczeniem wojskowym. W przemówieniu związanym z tym wydarzeniem powiedział: *w uznaniu bohaterskiego, wytrwałego męstwa dowiedzionego przez ludność stołecznego miasta Warszawy w obronie przeciw najazdowi niemieckiemu, w zgodzie z uchwałą Rady Ministrów R. P. [...] nadaję Krzyż Srebrny Orderu Wojennego "Virtuti Militari" V klasy miastu stołecznemu Warszawie.*

11 XI 1918r. Rada Regencyjna przekazała władzę nad podległym jej wojskiem Józefowi Piłsudskiemu, co uznano później za datę odzyskania pełnej niepodległości.

12 – 18 listopada

12 XI 1918r. Pierwszy rozkaz Józefa Piłsudskiego do Wojska Polskiego;

13 XI 1924r. Pisarz Władysław Reymont został drugim polskim laureatem literackiej Nagrody Nobla. Komitet Noblowski przyznał Polakowi tę prestiżową nagrodę za napisaną w latach 1901 – 1908 czterotomową powieść „Chłopi”.

15 XI 1916r. Umiera Henryk Sienkiewicz, pisarz, laureat nagrody Nobla

19 – 25 listopada

20 XI 1900r. W Krakowie odbył się ślub Jadwigi Mikołajczykówny i poety Lucjana Rydla. Zorganizowana po nim uroczystość weselna, która odbyła się w dworku w Bronowicach zainspirowała Stanisława Wyspiańskiego do napisania dramatu „Wesele”.

23 XI 1619r. Oddziały polskie pod wodzą Walentego Rogowskiego pokonały w bitwie pod Humiennym siły księcia siedmiogrodzkiego Jerzego I Rakoczego. Po stronie polskiej w walkach wzięły udział słynące z bitności oddziały jazdy lekkiej zwane lisowczykami. Zwycięstwo to zmusiło wojska siedmiogrodzkie do zaprzestania prowadzonego przez nie oblężenia Wiednia, przez co nazywane jest pierwszą odsieczą wiedeńską.

23 XI 1793r. W Grodnie zakończyły się ostatni sejm I Rzeczypospolitej. Jego obrady odbyły się pod lufami rosyjskich wojsk, które otoczyły grodzieński zamek. Nad przebiegiem sejmku, który miał zatwierdzić II rozbiór Polski, czuwał nowy ambasador rosyjski Jakub Sievers. Podjęty przez część posłów opór został złamany po przez aresztowania. W ten sposób sterroryzowany sejm nie tylko zatwierdził kolejny rozbiór, ale również m.in. podpisał wieczyste przymierze z Rosją oraz odrzucił Konstytucję 3 maja.

26 listopada – 2 grudnia

26 XI 1855r. Umiera w Konstantynopolu Adam Mickiewicz – Polski wieszcz narodowy.

28 XI 1627r. Pod Oliwą, na redzie portu gdańskiego doszło do największej batalii w jakiej wzięły udział siły morskie I Rzeczypospolitej. W trakcie bitwy polskie okręty zdołały pokonać bardziej doświadczoną flotyllę szwedzką. Sukces ten miał duże znaczenie propagandowe dla dworu Wazów.

2 XII 1991r. Rzeczpospolita Polska jako pierwsze państwo na świecie uznała niepodległość Ukrainy. Wydarzenie to zostało poprzedzone dzień wcześniej przez ogólnoukraińskie referendum, podczas którego nasi wschodni sąsiedzi odpowiedzieli na pytanie: *Czy zgadza się Pan/Pani z Aktem ogłoszenia niepodległości Ukrainy?* Ponad 90% osób, która wzięło udział w referendum opowiedziało się za niepodległym państwem ukraińskim.

3 – 9 grudnia

5 XII 1867r. W majątku Zułów na Wileńszczyźnie urodził się twórca niepodległej II RP Józef Klemens Piłsudski. Był synem Józefa Wincentego, komisarza powiatu kowieńskiego w powstaniu styczniowym i Marii z Billewiczów. Późniejszy pierwszy Marszałek Polski od młodości związał się z konspiracją antycarską i działaniem na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości. Jako jeden z najwybitniejszych przedstawicieli pokolenia, które po 123 latach zaborów podjęło zwycięską walkę o wolność ojczyzny, miał szczęście i zaszczyt być głównym budowniczym, a także symbolem odzyskanej państwowości.

5 XII 1918r. Naczelna Rada Ludowa – organizacja polityczna zaboru pruskiego, zostaje uznana za legalną władzę na terenie Wielkopolski, najważniejszy organ władz Powstania Wielkopolskiego.

09 XII 1916r. Pierwsza emisja marki polskiej. 9 grudnia 1916 r. na mocy rozporządzenia generała-gubernatora warszawskiego Hansa Hartwiga von Beselera ruszyła emisja nowej waluty. Na dwóch pierwszych seriach banknotów znalazła się informacja mówiąca, iż „Rzesza Niemiecka przyjmuje odpowiedzialność za spłatę Biletów Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej w Markach Niemieckich po cenie nominalnej”.

10 – 16 grudnia

10 XII 1905r. Literacka Nagroda Nobla dla Henryka Sienkiewicza. Henryk Sienkiewicz był szóstym laureatem Literackiej Nagrody Nobla. Było to już wówczas istotne i szeroko uznawane wyróżnienie. Mając tego pełną świadomość powieściopisarz chciał wykorzystać własną chwałę do zainteresowania Europy sprawą polską.

13 XII 1936r. Oblot prototypu bombowca Łoś PZL-37 „Łoś” jest z pewnością jednym z najbardziej znanych polskich samolotów okresu dwudziestolecia międzywojennego. Był to dwusilnikowy bombowiec o nowoczesnej konstrukcji, który wedle projektów miał zastąpić przestarzałe samoloty bombowe Fokker F.VIIB/3m.

14 XII 1970r. W Gdańsku w Stoczni im. Lenina rozpoczął się strajk będący wyrazem sprzeciwu wobec ogłoszonych dwa dni wcześniej podwyżek cen mięsa i artykułów żywnościowych. Protest rozszerzył się na zakłady na całym Wybrzeżu i przeszedł do historii pod nazwą Grudnia '70. Komunistyczne władze zdecydowały się na użycie siły, w tym wojska i ciężkiego sprzętu. Przeciw protestującym, nazwanym przez I sekretarza KC PZPR Władysława Gomułkę kontrewolucją, użyto ostrej amunicji. W trakcie starć z rąk komunistów zginęło co najmniej 45 osób, a ponad tysiąc kolejnych zostało rannych.

17 – 23 grudnia

17 XII 1970r. Przyjeżdżający rano do Stoczni im. Komuny Paryskiej w Gdyni robotnicy zostali zaskoczeni niemożnością dostania się do otoczonego przez wojsko zakładu pracy. Około godziny 6:00 do gęstniejącego i napierającego na siebie tłumu stoczniowców otworzono ogień. Rozpoczął się dzień, który przeszedł do historii, jako czarny czwartek.

19 XII 1923r. W Polsce został utworzony tzw. rząd fachowców, na czele którego po raz drugi jako premier stanął prof. Władysław Grabski. Celem tego gabinetu było rozwiązanie nękającego wyniszczone wojnami kraj kryzysu gospodarczego i powstrzymanie hiperinflacji. Rząd Grabskiego z powodzeniem przeprowadził reformę walutową zastępując markę złotym, zlikwidował wysoką inflację, zrównoważył państwowy budżet oraz wprowadził reformę rolną.

21 XII 1944r. Generał Leopold Okulicki „Niedźwiadek” został mianowany ostatnim Komendantem Głównym Armii Krajowej. Funkcję tę sprawował przez niespełna miesiąc. 19 stycznia 1945 roku w obliczu rozpoczętej przez Armię Czerwoną ofensywy i przekroczenia przez nią Wisły, wydał rozkaz rozwiązujący Armię Krajową. Jednocześnie działalność niepodległościową kontynuował w ramach konspiracyjnej organizacji NIE.

24 – 31 grudnia

5 XII 1918r. Naczelna Rada Ludowa – organizacja polityczna zaboru pruskiego, zostaje uznana za legalną władzę na terenie Wielkopolski, najważniejszy organ władz Powstania Wielkopolskiego.

24 XII 1529r. Sejm w Piotrkowie ogłosił inkorporację Mazowsza do Polski.

27 XII 1918r. Wybuch Powstania Wielkopolskie, rozpoczynają się działania zbrojne.